

KPK REPUBLIKA SLOVENIJA
KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

INTEGRITETA | ODGOVORNOST | TRANSPARENTNOST

Zakon o zaščiti prijaviteljev

www.kpk-rs.si

ZAŠČITA PRIJAVITELJEV

Zakon o zaščiti prijaviteljev (ZZPri) z namenom zaščite javnega interesa določa:

- načine in postopke za prijavo in obravnavo kršitev predpisov, za katere so posamezniki izvedeli v delovnem okolju:
 - notranja prijavna pot,
 - zunanja prijavna pot,
 - javno razkritje kršitev;
- zaščitne in podporne ukrepe zaradi preprečitve ali odprave povračilnih ukrepov;
- pristojnosti Komisije za preprečevanje korupcije;
- kazenske določbe (prekrški).

SISTEM NOTRANJEGA PRIJAVLJANJA

- Notranja pot za prijavo kršitev se vzpostavi tako, da se:
 - določi poseben elektronski naslov in telefonsko številko ali druge kontaktne podatke za prejem prijav,
 - določi ukrepe za preprečitev razkritja identitete prijavitelja,
 - izmed zaposlenih imenuje zaupnika,
 - sprejme poseben notranji akt,
 - o notranji prijavi poti na primeren način seznanijo vse potencialne prijavitelje.
- Zavezanci za vzpostavitev notranje poti za prijavo so subjekti v javnem in zasebnem sektorju s 50 ali več zaposlenimi.
- Zakonske izjeme glede zavezancev

SPLOŠNI POJMI

Prijavitelj ali prijaviteljica je fizična oseba, ki prijavi ali javno razkrije informacije o kršitvi, pridobljene v svojem delovnem okolju.

Delovno okolje je sedanje ali preteklo delovno in podobno razmerje v zasebnem ali javnem sektorju, v okviru katerega posameznik pridobi informacije o kršitvi in v okviru katerega bi lahko tak posameznik utrpel povračilne ukrepe, če bi tako kršitev prijavil.

Delovno in podobno razmerje je delovno razmerje, lahko pa tudi razmerje zunaj delovnega razmerja, če gre za prostovoljstvo, pripravništvo, vajeništvo, pogodbeno delo, študentsko delo, sodelovanje v razpisnih postopkih v vlogi kandidata, opravljanje funkcije, izvrševanje upravičenj, nalog in pooblastil delničarja, člana nadzornega ali upravnega organa subjekta, kot tudi vsako drugo sodelovanje v dejavnosti pravne ali fizične osebe, ki jo izvajajo samozaposlene osebe na podlagi pogodbe, ali delo pod nadzorom in vodstvom zunanjih izvajalcev, podizvajalcev ali dobaviteljev, ne glede na plačilo in ne glede na to, ali se je razmerje že končalo ali se šele vzpostavlja s postopkom zaposlovanja ali s pogajanjem pred podpisom pogodbe.

KDO JE PRIJAVITELJ V SKLADU Z ZZPri?

- Prijavitelj je do zaščite po ZZPri upravičen, če je na podlagi utemeljenih razlogov menil, da so bile prijavljene informacije o kršitvah ob prijavi **resnične**, in je podal **notranjo prijavo, zunanjo prijavo ali javno razkril informacije o kršitvah** v skladu z določbami ZZPri.
- Prijavitelj do zaščite po ZZPri upravičen, če je od prenehanja kršitve minilo manj kot **dve leti**.
- Do zaščite po ZZPri so upravičeni tudi **posredniki in povezane osebe**, če je verjetno, da so ali bi lahko bili zaradi povezanosti s prijaviteljem zoper njih uvedeni povračilni ukrepi.
- Zaščita prijaviteljev po ZZPri velja tudi za prijavitelje kaznivih dejanj in prijavitelje kršitev na podlagi Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK).

OBVEŠČANJE O NOTRANJI POTI ZA PRIJAVO

Zavezanec zagotovi enostavno in pregledno dostopne informacije o načinu uporabe notranjih poti za prijavo in o notranjem aktu.

Obveščanje:

- intranet oziroma drug notranje-informacijski sistem;
- oglasna deska;
- periodično obveščanje vseh zaposlenih po službeni pošti.

ZAUPNIK

Zavezanci za vzpostavitev notranje poti za prijavo **izmed zaposlenih** imenujejo zaupnika. Zavezanci lahko za prejem in evidentiranje prijav določijo tudi administrativno osebje ali informacijsko podprt način prejema in evidentiranja prijav.

Priporočila:

- zaupnik je zaupanja vredna oseba (uživa ugled tako pri vodstvu kot pri zaposlenih);
- zaupnik je oseba, ki je dalj časa zaposlena pri zavezancu;
- zaupnik dobro pozna organizacijo in delo notranjih enot zavezanca.

NALOGE ZAUPNIKA

- sprejema in obravnava notranje prijave;
- varuje identiteto prijavitelja;
- komunicira s prijaviteljem;
- prijavitelju nudi celovite informacije o zaščitnih in podpornih ukrepih in drugih pravnih možnostih;
- prijavitelju izda potrdilo o vloženi prijavi oziroma zagotovi dokazila iz postopka s prijavo;
- preizkusi in obravnava notranjo prijavo v skladu z ZZPri in notranjim aktom zavezanca;
- izdelava poročilo, predlaga ukrepe za odpravo kršitev in o tem obvesti vodstvo zavezanca.

PREDHODNI PREIZKUS NOTRANJE PRIJAVE

Zaupnik v roku **sedmih dni od prejema prijave** izvede predhodni preizkus prijave in preveri, ali so izpolnjene naslednje predpostavke:

- prijavitelj je fizična oseba;
- prijavitelj je zaposlen pri subjektu oziroma je prostovoljec, pripravnik, pogodbeni delavec, študent ali oseba, ki sodeluje v razpisnih postopkih v vlogi kandidata, in sicer ne glede na to, ali se je razmerje že končalo ali se šele vzpostavlja s postopkom zaposlovanja ali pogajanja pred podpisom pogodbe;
- prijavitelj prijavlja kršitev oziroma sum o dejanski ali morebitni kršitvi predpisov, ki se je ali se bo zelo verjetno zgodila;
- prijava ni očitno neutemeljena.
- prijavljena kršitev še traja oziroma je prenehala pred manj kot dvema letoma.

OBRAVNAVA NOTRANJE PRIJAVE

Zaupnik ob koncu obravnave notranje prijave, najpozneje pa **v treh mesecih od prejema prijave**, prijavitelja obvesti o utemeljenosti prijave, predlaganih in izvedenih ukrepih, izidu postopka oziroma o stanju postopka z notranjo prijavo, če postopki za odpravo kršitev po treh mesecih še niso končani. V postopku z notranjo prijavo **se ne uporabljajo določbe Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP)**.

Zaupnik po podaji povratne informacije prijavitelju pripravi **poročilo predstojniku zavezanca**. V poročilu opiše prijavljeno kršitev, predlagane in izvedene ukrepe za njeno odpravo in oceni tveganje bodočih kršitev. V poročilo ne sme navesti podatkov o prijavitelju ali kršitelju.

Zaupnik ves čas postopka (in tudi po koncu postopka s prijavo) **varuje identiteto prijavitelja** v skladu z ZZPri.

PREDNOSTI NOTRANJE OBRAVNAVE KRŠITEV

- spodbujanje zaznave in prijavljanja kršitev;
- obravnava in odprava kršitev interno, brez vključitve zunanjih nadzornih organov;
- hitrejša odprava kršitev;
- nižji stroški za zavezanca;
- ohranitev ugleda zavezanca;
- krepitev poslovne integritete in integritete v delovnem okolju.

ZUNANJA PRIJAVA KRŠITEV

Prijavitelj informacijo o kršitvi poda neposredno z uporabo zunanje poti za prijavo, če:

- notranja pot za prijavo ni vzpostavljena,
- notranje prijave ne bi bilo mogoče učinkovito obravnavati,
- prijavitelj meni, da v primeru notranje prijave obstaja tveganje povračilnih ukrepov.

25 organov za zunanjo prijavo, ki prijave obravnavajo v skladu s svojimi pristojnostmi na način in po postopku, opredeljenemu v področnih predpisih (t. i. hibridni pristop).

ZUNANJA PRIJAVA KRŠITEV

Organ za zunanjo prijavo imenuje eno ali več uradnih oseb za zunanjo prijavo.

Prijavitelju se v **sedmih dneh** od prejema prijave potrdi njen sprejem. V kolikor organ, ki prejme prijavo, za obravnavo le-te ni pristojen, jo odstopi pristojnemu organu, prijavitelju pa potrdi sprejem prijave in ga obvešča o zaključku in izidu postopka.

Organ za zunanjo prijavo obravnava prijavo prijavitelja, ki pri organu uveljavlja svoje pravice, v skladu z ZZPri le, če prijavitelj izrecno navede, da obstaja tveganje povračilnih ukrepov oziroma potrebuje zaščito v skladu z ZZPri.

Organ za zunanjo prijavo prijavitelja obvesti o koncu in izidu postopka. Če postopek po **treh mesecih** še ni končan, se prijavitelja obvesti o stanju postopka, zlasti o predvidenih ali sprejetih ukrepih.

JAVNO RAZKRITJE KRŠITEV

Prijavitelj, ki javno razkrije informacije o kršitvi, je upravičen do zaščite po ZZPri, če:

- je najprej podal notranjo ali zunanjo prijavo, pa v treh mesecih od prijave ni bil sprejet noben ustrezen ukrep za odpravo kršitve;
- ima utemeljene razloge za domnevo, da lahko kršitev pomeni neposredno ali očitno nevarnost za javni interes, zlasti pa nevarnost za življenje, javno zdravje in varnost, ali če obstaja tveganje nepopravljive škode, ali da v primeru zunanje prijave obstaja tveganje povračilnih ukrepov, ali pa je zaradi posebnih okoliščin primera le malo možnosti, da bo kršitev ustrezno obravnavana, zlasti ko bi se dokazi lahko skrili ali uničili, ali ko bi se organ za zunanjo prijavo nedovoljeno dogovarjal s storilcem kršitve ali je vpleten v kršitev.

ZAŠČITNI IN PODPORNİ UKREPI PO ZZPri

- prepoved razkritja identitete prijavitelja in zaupnost (6. člen ZZPri);
- izključitev odgovornosti glede razkritja (21. člen ZZPri);
- sodno varstvo inčasne odredbe v primeru povračilnih ukrepov (22. člen ZZPri);
- brezplačna pravna pomoč (23. člen ZZPri);
- nadomestilo za primer brezposelnosti (24. člen ZZPri);
- psihološka podpora (25. člen ZZPri).

KPK REPUBLIKA SLOVENIJA
KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

INTEGRITETA | ODGOVORNOST | TRANSPARENTNOST

ZAŠČITA IDENTITETE PRIJAVITELJA

Nihče ne sme razkriti identitete prijavitelja brez njegovega izrecnega soglasja nikomur, razen zaupniku in organu za zunanjo prijavo. To velja tudi za vse druge informacije, iz katerih je mogoče neposredno ali posredno sklepati o identiteti prijavitelja.

Za dokumente in drugo gradivo v zvezi s prijavo se do konca postopka ne uporabljajo določbe zakona, ki ureja dostop do informacij javnega značaja. Podatki o identiteti prijavitelja tudi po koncu postopka s prijavo niso informacija javnega značaja. Ta določba velja tudi v primeru, ko je dokumentarno gradivo odstopljeno drugemu organu v pristojno obravnavo.

Prekrškovne določbe.

Kdaj lahko zaupnik razkrije identiteto prijavitelja?

Identiteta prijavitelja se lahko razkrije **v treh primerih**:

- če se prijavitelj strinja z razkritjem (zaupnik oziroma uradna oseba zaprosi za soglasje);
- če to zahteva državni tožilec, kadar je to nujno potrebno zaradi preiskovanja kaznivih dejanj (o razkritju identitete tožilstvu je prijavitelj predhodno obveščen);
- če to zahteva sodišče, ko je to potrebno zaradi sodnih postopkov, vključno s sodnimi postopki zaradi zaščite pravice osebe, ki jo prijava zadeva (o razkritju identitete sodišču je prijavitelj predhodno obveščen).

Ne glede na navedeno **ne sme** nihče razkriti identitete prijavitelja, če bi razkritje ogrozilo življenje ali resno ogrozilo javni interes, varnost ali obrambo države.

SODNO VARSTVO

Prijavitelj lahko zaradi povračilnih ukrepov uveljavlja sodno varstvo z **vložitvijo tožbe in zahteve za izdajo začasne odredbe** pri pristojnem sodišču.

Naloga zaupnika je, da prijavitelju nudi osnovne informacije v zvezi s pravnimi možnostmi sodnega varstva pred povračilnimi ukrepi v skladu z ZZPri:

- možnost vložitve tožbe in zahteve za izdajo začasne odredbe;
- sodni postopki so prednostni oziroma nujni;
- prijavitelj je oproščen plačila sodne takse;
- obrnjeno dokazno breme (povračilni ukrep predstavlja zakonsko domnevo).

BREZPLAČNA PRAVNA POMOČ

Prijavitelj je v sodnih postopkih upravičen do brezplačne pravne pomoči, če izkaže, da je pred povračilnim ukrepom podal prijavo v skladu z ZZPri.

Pristojni organ za brezplačno pravno pomoč **prednostno** obravnava prošnje, vložene po ZZPri.

Prošnjo za dodelitev brezplačne pravne pomoči vloži prosilec **pisno**, pri čemer je potrebno navesti, da gre za prošnjo po 23. členu ZZPri.

Prijavitelj **mora ob vložitvi prošnje izkazati** tudi, da je bil zaradi podane prijave deležen povračilnih ukrepov, bodisi **s potrdilom o vložitvi prijave kršitve** pred začetkom izvajanja povračilnega ukrepa oziroma **s potrdilom Komisije za preprečevanje korupcije o upravičenosti do zaščite** iz 20. člena ZZPri.

Prijavitelj je do brezplačne pravne pomoči **upravičen ne glede na določbe o materialnem položaju prosilca** ter tudi v kazenskih postopkih in odškodninskih sporih v zvezi z razžalitvami in podobnimi dejanji.

NADOMESTILO ZA PRIMER BREZPOSELNOSTI

Za uveljavljanje nadomestila za primer brezposelnosti kot podpornega ukrepa za zaščito prijavitelja v skladu z ZZPri morajo biti **izpolnjene naslednje predpostavke**:

- delodajalec je prijavitelju odpovedal pogodbo o zaposlitvi;
- prijavitelj zaradi povračilnih ukrepov uveljavlja sodno varstvo v skladu z 22. členom ZZPri;
- prijavitelj je pridobil potrdilo Komisije za preprečevanje korupcije iz drugega odstavka 20. člena ZZPri o upravičenosti do zaščite.

Prijavitelj mora v vlogi na Zavod za zaposlovanje RS izrecno navesti, da denarno nadomestilo uveljavlja po določbah ZZPri, vlogi pa naj **priloži potrebna dokazila** (potrdilo o vložitvi tožbe in potrdilo Komisije za preprečevanje korupcije o upravičenosti do zaščite).

PSIHOLOŠKA PODPORA

V kolikor prijavitelj zaradi povračilnih ukrepov potrebuje strokovno psihološko podporo, lahko Komisija za preprečevanje korupcije na njegovo **pobudo**, pobudo zaupnika ali uradne osebe za zunanjo prijavo **predlaga njegovo obravnavo** centru za duševno zdravje, kliničnopsihološki ambulanti ali psihiatrični ambulanti v mreži javne zdravstvene službe.

Pomoč lahko nudijo:

- centri za duševno zdravje odraslih;
- ponudniki v javni mreži zdravstvenega varstva;
- centri za socialno delo (po Zakonu o socialnem varstvu);
- nevladne organizacije.

PREKRŠKI PO ZZPri

Sistemske prekrške (v pristojnosti Komisije za preprečevanje korupcije):

- zavezanec ni vzpostavil notranje poti za prijavo;
- zavezanec v notranjem aktu ni opisal poti prijave;
- v zakonskem roku (1. marec) zavezanec ni poročal podatkov Komisiji za preprečevanje korupcije.

Globe:

- srednje in velike gospodarske družbe – od 3.000 do 6.000 EUR;
- ostale pravne osebe – od 2.000 do 4.000 EUR;
- samostojni podjetnik – od 1.000 do 2.000 EUR;
- odgovorna oseba – 300 – 2.000 EUR.

KPK REPUBLIKA SLOVENIJA
KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

INTEGRITETA | ODGOVORNOST | TRANSPARENTNOST

PREKRŠKI PO ZZPri

Organ za zunanjo prijavo je pristojen za vodenje in odločanje v postopku o prekršku, če je obravnaval zunanjo prijavo.

Prekršek prijavitelja, ki je naklepno prijavil ali javno razkril neresnične informacije.

- obravnava organ za zunanjo prijavo;
- globa 400 do 1.200 EUR.

KPK REPUBLIKA SLOVENIJA
KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

INTEGRITETA | ODGOVORNOST | TRANSPARENTNOST

PREKRŠKI PO ZZPri

Lažji prekrški:

- ugotavljanje identitete prijavitelja, posrednika ali povezane osebe;
- grožnja ali poskusi izvedbe povračilnega ukrepa.

Globe:

- srednje in velike gospodarske družbe – od 3.000 do 6.000 EUR;
- ostale pravne osebe – od 2.000 do 4.000 EUR;
- samostojni podjetnik – od 1.000 do 2.000 EUR;
- odgovorna oseba – 300 – 2.000 EUR.

KPK REPUBLIKA SLOVENIJA
KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

INTEGRITETA | ODGOVORNOST | TRANSPARENTNOST

PREKRŠKI PO ZZPri

Težji prekrški:

- izvedba povračilnega ukrepa;
- razkritje identitete prijavitelja, posrednika ali povezane osebe.

Globe v primeru povračilnega ukrepa:

- srednje in velike gospodarske družbe – od 10.000 do 60.000 EUR;
- ostale pravne osebe – od 5.000 do 20.000 EUR;
- samostojni podjetnik – od 3.000 do 15.000 EUR;
- odgovorna oseba – 500 – 2.500 EUR.

Globa v primeru razkritja identitete:

- 300 do 2.500 EUR.

KPK REPUBLIKA SLOVENIJA
KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

INTEGRITETA | ODGOVORNOST | TRANSPARENTNOST

LETNO POROČANJE PODATKOV

Zavezanec **do 1. marca** tekočega leta za prejšnje leto Komisiji za preprečevanje korupcije poroča o številu prejetih, anonimnih in utemeljenih prijav ter o številu obravnavanih povračilnih ukrepov, v poročilu pa navede tudi podatek o zaupniku.

Organi za zunanjo prijavo **do 1. marca** tekočega leta za prejšnje leto Komisiji za preprečevanje korupcije poročajo statistične podatke v zvezi z zunanjimi prijavami.

Poroča se preko **elektronskega obrazca**, ki je dostopen na spletni strani Komisije za preprečevanje korupcije.

Hvala za pozornost!

zzpri@kpk-rs.si

www.kpk-rs.si